

TRABAJO DE FINAL DE GRADO EN TRADUCCIÓN E INTERPRETACIÓN

TREBALL DE FI DE GRAU EN TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ

Departament de Traducció i Comunicació

TÍTULO / TÍTOL

**ANÀLISI I PROPOSTA DE L'ARGOT
QUEER DEL XOU *RUPAUL'S DRAG RACE*:
EL CAS DE LA SUBTITULACIÓ**

Autor/a: Marc Martínez Herrero

Tutor/a: Josep Roderic Guzmán Pitarch

Fecha de lectura/ Data de lectura: juny de 2018

Resumen/ Resum:

(aprox. 300 palabras / paraules)

En aquest treball es pretén, en primer lloc, analitzar l'argot queer del xou d'impacte *RuPaul's Drag Race* i la subtitulació d'aquest al castellà i, llavors, donar una proposta de traducció en català. Cal tenir en compte d'entrada el rerefons d'aquest argot emprat en el xou, el qual pertany al col·lectiu LGBTI+, i la transcendència que hi ha tingut. Ja que es tracta d'una temàtica amb temes reivindicatius i d'autocrítica, l'humor n'és una part fonamental; i si tenim en compte els referents culturals populars de la cultura estatunidenca, ens adonarem al llarg del treball que tots aquests trets fan de la subtitulació del xou una tasca bastant difícil d'aconseguir. Per tant, després de fer un repàs de la subtitulació i de les característiques que la diferencien, classificarem els referents culturals segons la taxonomia de Vandeweghe (2005) explicada per Díaz-Cintas & Remael (2007) i parlarem de les estratègies que s'han emprat en la traducció de l'argot al castellà segons la taxonomia de Pedersen (2005). A més, tractarem d'explicar els tipus d'acudits que trobarem en l'anàlisi seguint la classificació de l'autor Zabalbeascoa (1996) juntament amb les aportacions de Martínez Sierra (2008). Durant aquest procés, intentarem transmetre aquests trets cap a la cultura catalana amb una proposta de traducció al català. I, en darrer lloc, farem un gràfic comparatiu per tal d'extraure algunes deduccions de l'anàlisi i unir-les amb les conclusions finals del treball.

Palabras clave/ Paraules clau: (5)

Subtitulació, argot queer, drag-queens, referents culturals i humor.

En aquest treball s'ha emprat l'estil APA (6a edició).

ÍNDEX

MARC TEÒRIC.....	1
1. INTRODUCCIÓ.....	1
1.1 JUSTIFICACIÓ I MOTIVACIÓ	1
1.2 CONTEXTUALITZACIÓ	1
2. TRADUCCIÓ AUDIOVISUAL: SUBTITULACIÓ.....	2
3. HISTÒRIA DE LA SUBTITULACIÓ.....	3
4. REFERENTS CULTURALS.....	4
4.1 CATEGORIES	4
4.2 ESTRATÈGIES DELS REFERENTS CULTURALS	4
5. L'HUMOR.....	6
5.1 L'HUMOR I LA CULTURA	6
5.2 L'HUMOR I LA SUBTITULACIÓ.....	6
MARC ANALÍTIC	8
6. EXPLICACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL CORPUS	8
7. PROCEDIMENT.....	10
8. ANÀLISI DE LES FITXES I PROPOSTA DE TRADUCCIÓ	12
9. CONCLUSIONS	20
10. BIBLIOGRAFIA	23
11. ANNEXES	25
11.1 Annex 1: Taula de Pedersen	25
11.2 Annex 2: Fitxes dels referents culturals i de l'humor del xou	25

1. INTRODUCCIÓ

1.1 JUSTIFICACIÓ I MOTIVACIÓ

La invisibilitat d'una societat discriminada ha estat palesa des que les bases del món heteronormatiu es van assentar. Aquest ventall tan tancat i modelat de regles sempre ha estat predestinat a trencar-se amb la força de les veus d'aquelles persones que no s'hi senten còmodes. El moviment queer, pioner per aquesta lluita, sempre ha estat essencial a l'hora d'acceptar-se a u o a una mateix. Totes aquelles que ens sentim identificades amb aquesta contesa sabem què és el rebuig, què és l'odi, com se sent quan no t'accepten al teu voltant. Per aquestes raons, és més que adient que nosaltres, persones queer, alcem la veu i millorem, sempre que siga possible, la cultura que ens envolta.

La principal raó d'aquesta recerca és, per tant, aquesta: visibilitzar un món que encara avui en dia lluita per l'opressió i, més concretament, per l'estigmatització de les drag-queens, fins i tot dins del propi col·lectiu LGBTI+. Tot citant la creadora del xou a analitzar, *RuPaul's Drag Race*:

Throughout the history of the gay-rights movement, drag-queens have always been at the forefront. We threw the first brick at Stonewall and this show gives us the chance to not only tell our history, but to inform young people about the rich cultural heritage that their brothers and sisters before them have created. (RuPaul, 2016)

De manera que per tal d'aportar el meu gra de sorra a aquest col·lectiu i focalitzar aquesta anàlisi, una de les millors maneres de fer-ho és tenint en compte la subtitulació del fenomen de masses del xou de *RuPaul's Drag Race*. Intentarem, per tant, extreure conclusions en primer lloc de la traducció al castellà de l'argot de la cultura drag amb unes bases als Estats Units i, en segon lloc, tractarem de traspassar-la a l'àmbit català.

1.2 CONTEXTUALITZACIÓ

Abans d'entrar en el camp d'estudi que ens concerneix, ens agradaria explicar un poc el rerefons que hi ha darrere la comunitat LGBTI+ i l'origen del mot queer per tal de basar els arguments que emprarem en les conclusions finals.

Des d'ençà la paraula queer ha estat associada a termes odiosos, amb una càrrega de menyspreu que tota persona, que no se sent conforme amb els límits del gènere binari, ha rebutjat per por. Una por un tant comprensible si analitzem l'origen d'aquest terme en l'anglès. Des de l'aparició d'aquest mot en el segle XVIII, la llengua anglesa només hi contemplava la definició d'allò que, per la condició que hi té, posava en qüestió l'estabilitat de la societat i, conseqüentment, era repudiat, d'ací surt la famosa frase feta «there's nowt so queer as folk» (en el Cambridge English Dictionary). Tot seguint la història

evolutiva, va ser en l'època victoriana, on es defenien els valors tradicionals d'una societat fal·locèntrica, quan el terme queer va començar a denominar qualsevol persona que s'evadia d'aquestes normes heteronormatives, és a dir, lesbianes, gais, persones transvestides, etc. Malauradament, no seria fins a finals dels anys 80 i principis dels 90 quan un conjunt de grups activistes (com *Queer Nation*, *Lesbian Avengers*, *Act Up* o *Radical Furries*), motivat per la pandèmia de la sida i els moviments feministes de l'època, giraria la truita i se n'apoderaria de l'ús.

Per tant, aquest corrent no era només una crida a la llibertat de l'odi que la gent queer havia estat sotmesa al llarg dels anys, sinó també una crida a la visibilització de totes les expressions sexuals, ètniques, etc. L'auge del món de les drag-queens no només se sumaria a aquesta lluita, sinó que esdevindria una peça clau per difondre el ventall de possibilitats artístiques i sexuals que el moviment queer completava.

En el present treball, intentarem analitzar com aquest moviment s'ha introduït en els mitjans audiovisuals i quins efectes ha tingut en l'ús d'un argot del dia a dia de la comunitat LGBTI+ . Llavors, començarem a explicar el medi amb el qual gaudim del xou a analitzar.

2. TRADUCCIÓ AUDIOVISUAL: SUBTITULACIÓ

La traducció audiovisual és una de les modalitats traductores que més presència ha tingut en els últims anys a causa de l'auge de les noves tecnologies i, per tant, no és d'estranyar que s'haja assentat com a instrument d'un poder inimaginable que pot moure masses dins d'aquest món actual i globalitzat on cada vegada hi ha més possibilitats de xous amb temàtica LGBTI+.

Frederic Chaume (2003) la defineix com un mitjà de comunicació on la informació que cal traduir es transmet alhora per dos canals diferents: l'acústic i el visual. Segons Chaume (2003), hi ha tantes modalitats de traducció audiovisual com tants mètodes per transmetre aquesta informació existeixen, és a dir, «doblatge, subtitulació, veus superposades, interpretació simultània de textos audiovisuals, narració, doblatge parcial i comentari lliure».

Quant al treball d'investigació que es pretén fer, la modalitat de traducció audiovisual que s'ha escollit per al xou *RuPaul's Drag Race* és la de la subtitulació. Aquesta eina traductora és un tipus de mètode lingüístic que permet al públic audiovisual llegir, de normal en la part inferior de la imatge, un text escrit que representa tant els diàlegs dels i de les personatges com tots els inserts o altres veus del clip (Díaz Cintas, 2003).

Segons Chaume (2003), aquest text escrit, o també anomenat subtítol, no excedeix les dues línies i, depenent del mitjà audiovisual en el qual s'exhibiran, tindrà entre 28 i 40 caràcters, tot i que en general en el nostre cas els vídeos domèstics no en superaran mai els 37.

D'acord amb el que diu Bartoll (2012), la imatge és el gran avantatge i alhora desavantatge de la subtitulació perquè, tot i que ens estalvia informació en les línies del subtítol, també és essencial tenir en compte totes els elements icònics que hi surten, com ens adonarem en les fitxes del marc pràctic.

Per últim, cal destacar que per tal de facilitar la lectura al públic d'arribada un dels trets característics de la subtitulació és la síntesi d'informació. Per tant, caldrà fer aquest esforç de síntesi a l'hora de donar la proposta en català per fer que l'audiència pugui seguir el clip sense excedir els estàndards que hem mencionat abans (Chaume, 2003).

3. HISTÒRIA DE LA SUBTITULACIÓ

Cal, de bell primer, tenir en ment que la història dels subtítols dins del sèptim art, i variants, ha depès sempre del suport físic amb el qual s'han emès. Com bé ens explica Bartoll Teixidor (2012), tot començaria amb el cel·luloide, donant pas a la televisió, el vídeo, el DVD i l'ordinador i per últim els subtítols electrònics.

L'any 1927 s'introduiria per primera vegada el cinema sonor amb el film *The Jazz Singer* (Crosland, 1927), el qual es traduiria dos anys més tard amb els subtítols i els intertítols de l'original en llengua francesa. Però, el primer cas documentat de subtitulació fou el film *The Signing Fool* (Bacon, 1929). Llavors, cal destacar que la subtitulació és un procés amb molts anys d'antiguitat i que ha patit tota mena de canvis per arribar avui en dia a la subtitulació que pretenem examinar.

D'altra banda cal entendre que les raons per les quals un país ha tingut una tendència traductora cap als subtítols poden ser molt diverses i variables. Segons Díaz-Cintas (2003, p. 51) tenint en compte la història del país on se subtitula, pot haver estat per una raó econòmica ja que fer subtítols és quasi vint vegades més barat que fer doblatge.

No obstant això, el que resta clar és que vivim en un món globalitzat en constant moviment entre cultures i, per tant, és més que raonable que els països amb una predominança als subtítols comencen a incorporar nous mètodes. A més a més, amb l'aparició de les plataformes virtuals (anomenades en anglès «Video on Demand») com *Netflix*, el mitjà audiovisual on s'emet el xou, la traducció audiovisual té a l'abast un ampli ventall de possibilitats i públic al qual arribar. Llavors, a l'hora de traduir aquest argot del qual parlàvem hem de tenir en compte diversos aspectes que en el següent fragment analitzarem.

4. REFERENTS CULTURALS

4.1 CATEGORIES

Fins ara hem comentat la tècnica emprada, la subtitulació, ara comentarem el missatge, és a dir, els elements transmesos, en aquest cas els referents culturals. Per a fer-ho, en primer lloc donarem una explicació de què són els referents culturals i, tot seguit, explicarem amb quin tipus de classificació n'hem basat l'anàlisi.

D'entrada, la denominació per aquest tipus de problema del món traductor ja suposa una dificultat per a molts estudis traductològics. Una d'aquestes anàlisis primerenques l'anomenaren «realia» (Vlakhov y Florin, 1980), i d'altres com el treball de Mayoral Asensio (1999), «referencias culturales». Com que els films són un gran mitjà de masses i poden arribar fins a l'altra punta del món, això vol dir que els referents culturals que el componen també podrien traspasar-se a llocs on aquests puguen tenir un sentit completament contrari.

La taxonomia que s'ha elegit per tal de classificar l'origen de cadascun d'aquests prové de l'estudi dut a terme per Vandeweghe (2005, p. 40-41) i més endavant explicada fil per randa en *Audiovisual Translation: Subtitling* (Díaz-Cintas & Remael, 2007). Per tant, podem afirmar que existeixen tres principals classes: referents geogràfics, referents etnogràfics i referents sociopolítics. Tots aquests els explicarem amb més detall en la part pràctica.

4.2 ESTRATÈGIES DELS REFERENTS CULTURALS

Com hem avançat, ara donarem pas a quin tipus de classificació tenen aquestes referències a la cultura segons l'estratègia traductora que s'haja fet servir. Però, per tal d'entendre de ciència certa quines estratègies s'usen a l'hora de traduir les referències culturals del text de partida, cal puntualitzar que aquestes poden variar de certesa i aproximació al text d'arribada. És a dir, aquelles propostes que s'acosten més al text de partida formaran part del procés anomenat estrangerització i, d'altra banda, si aquestes s'apropen més a la cultura d'arribada, i llavors hi són més genuïnes, es tractarà d'un procés de familiarització (Venuti, 2012).

Tenint en compte aquest concepte, podem donar pas a l'esquema conceptual¹ que l'autor Jan Pedersen (2005) fa servir com a model per sortir-se'n, d'aquests obstacles traductors. Pedersen ordena els referents extralingüístics culturals, anomenats ECR per les sigles en anglès, de l'estrangerització a la familiarització. No obstant això, cal indicar que d'entrada se'ns mostra una estratègia ben diferent a la resta, l'equivalent oficial, aquesta és més bé una acceptació social, una «autenticació» (Hermans, 2003), que no pas un procés de traducció pròpiament dit. L'equivalent oficial vol dir afirmar que s'ha creat a partir d'un acord burocràtic un traducció estàndard per a l'ECR que pertoque.

¹ adjuntat en l'annex 1

Conseqüentment, com diu Díaz Cinta & Remael (2007, p. 201): «The most challenging situation arises when no similar item exists in the target culture and/or if it is unknown to the majority of the target audience». En primer lloc, dins de l'estrangerització, trobem la retenció. L'estratègia més utilitzada dins del món dels subtítols consisteix en deixar l'ECR en la llengua de partida sense marcar o afegint-hi cometes (per als noms propis) o posar-lo en cursiva (per a la resta).

Tot següent, tenim l'especificació que es pot dividir en dues subclasses: l'explicitació i l'addició. La primera d'aquestes es tracta d'un afegit a l'ECR per tal d'explicar o lletrejar tot allò que ja es pressuposa en el text d'origen (com per exemple un nom o una sigla); en segon lloc, l'addició que se'n diferencia per afegir com una mena d'ajut del sentit o la connotació de l'ECR.

Tot i que la traducció directa no es puga fer gaire en el cas dels noms propis, aquesta és una de les més comunes a l'hora d'enfrontar-se a nom d'institucions, empreses, etc. A diferència de les anteriors no s'hi canvia ni s'hi afegeix res. Es pot dividir, com l'anterior, en dues subcategories. En primer lloc, el calc, sense cap esforç de transferir el sentit, una traducció literal estricta; però, ja que sovint els noms d'aquets conceptes necessiten una explicació, es crea la segona categoria: la traducció literal amb (poc) canvis.

D'altra banda, tenim la generalització que consisteix en substituir l'ECR, que sovint es refereix a un terme concret de la cultura de partida, per un hiperònim de la llengua d'arribada amb relació a aquest mot específic.

Tot següent, tenim la substitució, tan genuïna de la subtitulació ja que aquesta es troba supeditada a les limitacions espacio-temporals. Dins d'aquesta podem trobar, la substitució cultural, és a dir, el reemplaçament de l'ECR per un referent que siga ben conegut pel públic d'arribada. I, d'altra banda, la paràfrasi de l'ECR que o bé es podria parafrasejar sense perdre el sentit del vocable de partida o bé obviant-ne el sentit, la qual cosa es podria considerar com una quasi omissió, última estratègia de la qual parlarem.

Llavors, en últim lloc, l'omissió. Tot i que alguns estudis no la consideren com una estratègia pura, és inevitable no fer-ne ús, ja siga per les limitacions o ja perquè la llengua d'arribada manque d'un terme encunyat per tal referència.

5. L'HUMOR

5.1 L'HUMOR I LA CULTURA

Els referents culturals formen una part fonamental en aquesta anàlisi. Tot i així, la major part d'aquests sempre va relacionat o conté un acudit o un joc de paraules que fan de l'humor una senya d'identitat del xou.

En primer lloc, cal indicar que l'humor és una mitjà de comunicació que fem servir per relacionar-nos, per viure, i sovint amb descura i sense adonar-se'n per estar tan arrelat a la cultura que l'envolta. Segons el *Diccionari de l'Enciclopèdia Catalana*, l'humor expressa «elements còmics o absurdament incongruents en idees, situacions, esdeveniments, actes», la qual cosa provoca un efecte de rialla al destinatari que el rep.

D'acord amb el que diuen Díaz-Cintas & Remael (2007, p. 214), l'humor no habita només en el seu propi context (és a dir, el diàleg o la seqüència d'escenes on s'utilitza) sinó que més aviat té molt a veure amb els aspectes socioculturals, lingüístics i, fins i tot, amb els personals de cada societat que en fa ús. Cal esmentar que el xou *RuPaul's Drag Race* està replet d'argot humorístic que prové de fonts molt riques i, alhora, diferents. Aquest tipus d'entreteniment i d'art, per tant, requereix a la gent que el practica un sentit de la vida més enllà de les fronteres imposades per la societat, un sentit d'humor que, tot i que avui en dia ha esdevingut molt popular entre la joventut gràcies als mitjans de comunicació de masses, no es pot entendre si no analitzem el rerefons que hem analitzat al principi d'aquest treball.

5.2 L'HUMOR I LA SUBTITULACIÓ

De manera que per entendre l'origen d'aquest anomenat humor i intentar prioritzar les estratègies de traducció a l'hora d'enfrontar-nos-hi, l'autor Zabalbeascoa (1996) distingeix diferents escales de plans per dur-ho a terme. En primer lloc, una escala vertical d'importància, on segons Díaz-Cintas & Remael (2007, p. 214) un humor pot tenir una prioritat màxima, relativa o mínima en relació amb el context. Tot seguit, una escala horitzontal on es planteja si l'humor pot tenir prioritat a una escala més global o bé només és un mecanisme retòric emprat en un text en concret. I, en darrer lloc, una escala d'equivalència i no equivalència on es qüestiona si l'humor emprat cal que siga equivalent o es podria reemplaçar per un altre més genuí en la llengua meta.

Dins d'aquestes l'autor ens intenta explicar com el ventall de referències humorístiques és molt ampli, tenint en compte els patrons de comportament, les actituds de cada societat, els prejudicis i els estereotips, etc. Per això, partint de totes aquestes propostes, en l'anàlisi d'aquest treball ens basarem en la taxonomia que l'autor Zabalbeascoa (1996) emprà juntament amb les aportacions de Martínez Sierra (2008):

- Acudit internacional o binacional → aquest acudit fa referència a l'humor que podríem anomenar universal en el qual no cal que tingues nocions de cap llengua o cultura diferent a la pròpia per tal d'entendre'l. Tot i això, segons Zabalbeascoa (1996), ens hauríem de referir més aviat a parells de cultura perquè mai no podem saber de ciència certa si l'acudit tindrà el mateix efecte en una societat força diferent a la nostra.
- Acudits sobre la cultura i les institucions nacionals → per tal de traspasar el sentit d'aquesta mena d'acudit hauríem de posar en pràctica les estratègies que s'han vist en l'apartat anterior i adaptar de la millor manera els ECR.
- Acudits del sentit de l'humor nacional → aquest acudit es basa en els trets específics d'una cultura o societat. És a dir, en els acudits que un país o una comunitat pot fer de les societats veïnes o de les categories inferiors dins d'una mateixa comunitat. Per tant, com ens diu Díaz Cintas & Remael (2007, p. 214) és una forma d'intertextualitat perquè cal saber les tradicions nacionals per entendre-ho tot.
- Acudits que depenen del llenguatge → aquest sentit de l'humor inclou els jocs de paraules, la polisèmia, l'homonímia, etc. Dit altrament, es basa en els trets característics del llenguatge d'una societat.
- Acudit visual → aquest té a veure amb la informació que es presenta visualment ja siga pels o per les personatges de l'escena o bé per el context, l'ambient, d'aquesta.
- Acudit complex → en darrer lloc, ens trobarem amb aquesta mena d'acudit quan tinguem un o més dels acudits explicats anteriorment.

Aquesta classificació ens sembla tant vàlida com adient per entendre l'humor que envolta el corpus del present treball.

MARC ANALÍTIC

Com hem avançat anteriorment, l'objectiu d'aquesta recerca és l'anàlisi, en primer lloc, de les estratègies que s'han dut a terme per subtitular de l'anglès al castellà els referents culturals i les expressions humorístiques que caracteritzen el xou d'impacte estatunidenc *RuPaul's Drag Race*; després d'identificar els trets específics de la subtitulació d'aquest programa, donarem una proposta en català i explicarem fil per randa quines són les raons per les quals s'ha decidit dit suggeriment. Així que, per concloure, compararem i debatrem les estratègies que conformen el tarannà de la traducció audiovisual d'aquest xou.

D'altra banda, cal esmentar que, ja que l'extensió del treball és reduïda, no inclourem totes les explicacions de les estratègies que hem cercat ni les propostes que s'han donat. Només ens aturarem a aclarir aquelles estratègies i suggeriments que considerem que tenen una repercussió elevada en el xou. No obstant això, es podran veure totes les fitxes dels trets que s'han analitzat en l'apartat de les fulles annexes.

A continuació, argumentarem per quina raó hem triat aquest corpus, el xou *RuPaul's Drag Race*, i quines són les raons per les quals hem analitzat l'argot de les drags. Cal afegir que tant l'àudio com els subtítols en anglès s'han extret de la plataforma electrònica audiovisual *Netflix*, així com la traducció dels subtítols al castellà. *Netflix* és l'única plataforma per Internet que tradueix aquest xou de forma oficial, tot i que, com qualsevol altra sèrie o xou de reproducció en continu, té un sense fi de traduccions en castellà fetes per fans, o els també anomenats *fansubs*, que s'han tingut en compte a l'hora de donar una proposta en català.

6. EXPLICACIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL CORPUS

Com hem anat avançant al llarg de l'elaboració d'aquest treball, el corpus que hem recollit prové del xou d'impacte dels Estats Units anomenat *RuPaul's Drag Race*. En aquest cas, hem decidit centrarnos en la traducció del primer capítol de la novena temporada.

RuPaul Andre Charles és una icona mundial de la cultura queer, del col·lectiu LGBTI+ i de les drag-queens. El programa al qual dona nom va començar a gravar-se a mitjan de l'any 2008 i es va emetre, per primera vegada en la història, en LogoTV, canal de cable dels Estats Units, l'any 2009. Avui en dia, el xou compta amb dotze temporades (nou convencionals i tres més d'*All Stars*); a més a més la dècima temporada convencional està en emissió ara mateix i l'onzena està a punt de filmar-se. A aquest xou sense referents, se l'uniria unes quantes variants posteriors i d'èxit similar, com per exemple:

- All Stars → on drag-queens que ja han passat pel programa hi tornen per fer-se amb la corona de la millor drag-queen dels Estats Units

- Untucked! → on es presenta contingut fora de les principals escenes del xou i on les concursants tenen converses i discussions que han fet del xou un referent d'argot queer

El programa es basa en un xou on es posa a prova a un grup de drag-queens (al voltant de 14 concursants) per veure qui es fa amb la corona final i esdevé la nova superestrella drag dels Estats Units. Cada temporada compta amb una mitjana de 14 capítols, cadascun d'aquests té, d'entrada, una mini prova i, tot seguit, una prova principal que les participants han de superar per continuar en el xou. Al final de cada capítol, les dos participants amb les pitjors crítiques per part del jurat que avalua les drags s'enfronten a l'anomenat i singular *Lip Sync For Your Life* (literalment «el playback de la teua vida»). Llavors, RuPaul és l'encarregada de decidir qui se'n va i qui es queda, així fins que en el darrer capítol es corona a la guanyadora.

La visibilitat que el xou ha donat a la comunitat drag és de tal magnitud que avui en dia gairebé tothom als Estats Units emprava algun vocable de l'argot queer d'aquestes drags. Aquesta fraseologia queer ha transcendit les pantalles amb l'ajuda, sobretot, de les noves xarxes socials. El xou compta amb dos milions de seguidors en Facebook i fins i tot alguna de les drag-queens guanyadores, com Bianca del Rio, té les seues pròpies pel·lícules, *Hurricane Bianca* (Kugelman, 2016) i *Hurricane Bianca: From Russia with Hate* (Kugelman, 2018).

Per això, crida l'atenció que només estiguen disponibles en *Netflix* tres temporades convencionals traduïdes per mitjà de la subtitulació i de les veus superposades al castellà. Amb aquest projecte, ens fem una autocrítica destinada a la hipocresia d'un país tan obert de ment, però alhora tan tancat al passat, i el present, heteropatriarcal.

D'altra banda, en català no tenim de manera oficial cap traducció disponible. Els referents culturals del col·lectiu LGBTI+ dins del panorama català són bàsics o gairebé inexistents. Només algunes series de TV3, com *Cites* o *Merli*, han apostat per aquesta temàtica. Per això, creiem que la unió de dos mons minoritzats és més que necessària per tal de fer front a aquesta manca. Tot això, ens porta a analitzar, com ja hem comentat, les propostes dels subtítols en castellà per garantir una qualitat en les propostes que es faran en català.

7. PROCEDIMENT

Hem esmentat en el primer apartat d'aquest marc analític que classificaríem per mitjà de fitxes els referents cultural i els trets humorístics del capítol a analitzar. Tot seguit, desenvoluparem la fitxa amb la qual hem basat aquesta recerca:

Núm. →		
V.S.O →		TCR →
V.S.C →		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Proposta en català →		

Primer de tot, hem decidit classificar cada fitxa per un número. Aquest número anirà d'acord amb l'ordre d'aparició que cada element té en el xou. Després d'aquest número, hem escrit el subtítol en la versió original, és a dir, en anglès, juntament amb el temps d'entrada (TCR) que correspon a cada intervenció. La següent fila hem decidit emplenar-la amb la versió dels subtítols en castellà.

A continuació, es presenta, en primer lloc, la categoria del referent cultural que surt en el subtítol. Com s'ha analitzat ja en el quart apartat del marc teòric, ens basarem en la taula recollida per Díaz-Cintas & Remael (2007). Per tant, tindrem tres categories principals enumerades per ordre: referències geogràfiques, etnogràfiques i sociopolítiques. No obstant això, com els ERC tenen un gran abast dins d'aquest xou, aquestes tres categories es dividiran un poc més. Pel que fa a les referències geogràfiques, tindrem: elements resultants de la força física, objectes de la geografia i espècies de plantes i animals. En segon lloc, quant als referents etnogràfics, ens trobarem amb: objectes del dia a dia, referències al treball, a l'art i la cultura, a l'ascendència i a mesures. I, per últim, classificarem els exemples sociopolítics en: referències a unitats territorials i administratives, a institucions i les seues funcions, a vida sociocultural i a objectes o institucions militars.

D'altra banda, pel que fa a les estratègies que s'analitzaran, hem decidit seguir el mapa conceptual de l'autor Jan Pedersen (2005). Per tant, com ja hem explicat en el quart apartat, es tindran en compte les següents estratègies:

1. Equivalent oficial
2. Retenció
3. Especificació
 - a. Explicitació
 - b. Addició

4. Traducció directa
 - a. Calc
 - b. Traducció literal amb poc canvis
5. Generalització
6. Substitució
 - a. Substitució cultural
 - b. Paràfrasi
 - i. sense perdre el sentit
 - ii. obviant-ne el sentit
7. Omissió

I, pel que fa a l'última categoria d'aquest apartat, hem escrit la classificació de l'humor seguint les bases que l'autor Zabalbeascoa (1996) emprà juntament amb les aportacions de Martínez Sierra (2008). Per això, per facilitar la comprensió de cada fitxa els hem enumerat com l'apartat anterior:

- a. Acudit internacional o binacional
- b. Acudits sobre la cultura i les institucions nacionals
- c. Acudits del sentit de l'humor nacional
- d. Acudits que depenen del llenguatge
- e. Acudit visual
- f. Acudit complex

I l'última entrada, però no la menys important, es basarà en les propostes de traducció al català que s'han donat per a cada una de les fitxes. Cal dir que, tot i que hem parat molta atenció al significat de les expressions en el text de partida, també s'han tingut en compte les propostes dels subtítols en castellà si aquestes han estat acurades i encertades. Aquests suggeriments han anat d'acord amb les restriccions de què parlàvem en el segon apartat del marc teòric.

8. ANÀLISI DE LES FITXES I PROPOSTA DE TRADUCCIÓ

Com hem avançat amb anterioritat, ja que l'extensió del treball és limitada, en aquest apartat analitzarem les fitxes que continguin els referents culturals o un tipus d'humor d'allò més complex i que, per tant, constitueixen un gran desavantatge a l'hora de subtitular el xou *RuPaul's Drag Race*.

Comptades i debatudes totes les fitxes, n'hem analitzat en total unes 121 i les hem enumerades, com ja hem explicat, segons el ordre de sortida en aquest capítol del xou. Cal destacar que no totes les fitxes inclouen per se tant un referent cultural com una de les categories de la taxonomia d'humor anteriorment esmentada. Es pot entendre aquest raonament si tenim en compte que no totes les referències a trets de la cultura de partida han de comprendre algun acudit o algun to irònic. No obstant això, com el xou es caracteritza per aquest to humorístic si prenem en consideració el rerefons de les drag-queens ens surten 108 fitxes que corresponen amb la taxinomia d'humor i unes poques menys quant a ECR, 104.

D'altra banda, és menester explicar que, per estalviar espai i fitxes, hem triat per incloure dins d'una taula dos línies que surten en un mateix subtítol. Per tal de diferenciar aquesta característica, hem escrit després d'un espai, del que seria la primera línia del subtítol, una barra, /. Si la fitxa abraça dos subtítols (perquè l'acudit no es pot entendre amb la primera línia, per exemple) s'han inclòs ambdós però en línies diferents dins de l'entrada que pertoque en la taula.

A més a més, ja hem descrit el xou de RuPaul i sabem que és un concurs replet d'humor, visibilitat i crítiques de desconstrucció, conseqüentment un fum de termes de l'argot emprat per aquestes drag-queens meravelloses se sol repetir molt sovint. Així mateix, si un terme o frase apareix més d'una vegada en el xou, per tal d'estalviar de nou espai en les fitxes, hem decidit posar només el primer TCR en què surt i escriure just al costat: esmentat més d'una vegada.

Si donem un cop d'ull a l'anàlisi ens fixarem que l'estratègia per excel·lència és la paràfrasi, sense perdre el sentit, perquè l'humor del xou és tan rebuscat que una nativa catalana no entendria gairebé res si no s'adaptara al text d'arribada. La principal raó prové de l'argot queer que hem mencionat al llarg d'aquest treball i és amb el qual comencem a continuació.

Núm. → 9		
V.S.O → Serving pure catfish		TCR → 01:30
V.S.C → Os voy a dar comida sureña de la buena		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Geogràfics (espècia d'animal), sociopolític (vida sociocultural)	Acudit complex	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → Ja ha arribat el peix fresc.		

En primer lloc, cal destacar que si no s'està familiaritzada amb l'argot que les drag-queens empen potser la traducció del xou us done molts maldecaps. En aquest cas, com veiem, ens trobem amb l'ús d'una frase molt popular entre les drags, és a dir, «serve fish» que fa referència a cert tipus de drag.

Segons els diccionari oficial en línia de *RuPaul's Drag Race*, aquest mot crossa s'empra quan una drag-queen sembla una dona biològica dins de l'espectre del gènere binari. El terme associat al peix s'utilitza en referència amb l'olor que col·loquialment i vulgarment es diu que desprenen les vagines. S'ha de puntualitzar que, tot i ser un compliment dins de l'àmbit de les drag-queens, aquest terme pot resultar molt pejoratiu per a una dona biològica.

D'altra banda, cal explicar que l'adjectiu «pure» té un sentit d'afegit que va amb correlació amb aquest engany de dona *pura*; i «catfish», un peix que pot arribar a unes mides desproporcionades, per ressaltar la grandària de la drag-queen que la diu, en aquest cas, Eureka.

Per totes aquestes raons, creiem que l'estratègia emprada en la traducció al castellà no és del tot encertada i la paràfrasi com a substitució del que es diu obvia el sentit de l'àudio original. Així doncs, pensem que traduir «serve fish» per «peix fresc», o només «peix», és la traducció més escaient en aquest context ja que en la nostra cultura fer olor a peix també recull aquest sentit que explicàvem fil per randa abans. Cal dir que d'entrada pot resultar estrany i poc genuí, i fins i tot ofensiu, dir aquesta expressió en català, però trobem que, com passa en l'anglès, si es fera servir des de l'inici del xou, l'expressió tindria una transcendència major i estaria més acceptada dins del col·lectiu drag com a autocrítica.

Tot seguit analitzarem un altre terme propi de l'argot queer de *RuPaul's Drag Race*.

Núm. → 12		
V.S.O → It's about to get shady up in here		TCR → 02:13
V.S.C → Con tanta suciedad no se puede ver bien		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit visual	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Feu tanta ombra que em quede cega.		

De nou, ens trobem amb l'ús d'un dels termes per excel·lència de l'argot de les drag-queens. L'adjectiu «shady» prové de la paraula «shade» que és l'acte de difamar alguna cosa sobre algú d'una manera franca però alhora enginyosa. Dit altrament, és una manera d'ofendre algú d'una manera subtil per tal de ressortir-ne les imperfeccions o defectes.

El mot va originar-se del film *Paris Is Burning* (Livingston, 1991), un documental del panorama drag de Nova York en els anys 80. Avui en dia el xou ha popularitzat l'expressió fins a un nivell tan internacional que s'empra gairebé arreu de tot el món.

En aquest cas, el mot ve acompanyat amb un acudit visual ja que la concursant Charlie Hides porta un vestit amb unes ulleres de paper prou grans. Aleshores, es fa un joc amb el sentit original de la paraula «shady» (ombrius, fosc) i amb el fet que les drag-queens se les coneix per ser molt enginyoses alhora d'ofendre a altres concursants, com explicàvem abans.

Per tot allò que expliquem, es pot concloure que la paràfrasi que s'ha utilitzat com a estratègia en la versió del castellà no recull del tot aquest doble sentit de dit mot. Per tant, en la proposta en català hem decidit traduir aquest acte com a «fer ombra», d'acord amb la definició del DIEC: «enfosquir els seus mèrits, la seva fama, amb els propis». Aquesta expressió genuïna en català transmet aquest sentit figurat de superioritat i, al mateix temps, per no perdre aquest joc visual de la concursant hem decidit afegir «que em quede cega».

Tot i que aquesta locució tinga aquest doble sentit del qual parlem, cal puntualitzar que en altres contextos, i ja que l'expressió és un referent i una consigna de les drags, més aviat la traduiríem per altres mots més escaients, com per exemple «ser una mala pècora».

Núm. → 40		
V.S.O → Your edges are officially snatched.		TCR → 09:30
V.S.C → Los límites se han sobrepasado.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit complex	Traducció directa, calc
Proposta en català → Podeu dir adéu a les perruques.		

Com hem dit en les fitxes anteriors, el xou de RuPaul es caracteritza per la gran quantitat d'expressions encunyades per les drag-queens. Tot seguit, ens trobem, de nou, amb una frase típica d'aquest argot.

Aquesta locució, sovint emprada només amb «snatched edges» o amb la variant «snatched wig», s'associa amb el fet d'elogiar algú per alguna cosa. És una manera d'alabar algú per com de meravelloses són les seues proeses. En aquest context, sovint es diu quan una drag-queen està maquillada, actua, balla, etc., d'una manera excepcional. El fet que es parle de «wigs» (perruques) o «edges» (els pèls dels cabells naturals de les drag-queens) té a veure amb el transformisme de les drags i com es posen perruques per tal de donar aquesta il·lusió. La metàfora s'entén, aleshores, si tenim en ment aquestes observacions.

No obstant això, com veiem, la traducció del castellà ha emprat una estratègia prou feble que no té gairebé res a veure amb la versió original, per això pensem que s'ha dut a terme una traducció directa (en aquest cas un calc). Ja que una de les accepcions de «edges» és com els límits o les vores d'alguna cosa, i si no es té cap coneixement sobre el món de les drags, és fàcil recórrer als calcs com a única ajuda per sortir-se'n.

Fet i fet, hem escollit parlar en la proposta catalana de perruques, ja que trobem que el terme «edges» és un tant complex i difícil d'explicar en la restricció de 36 caràcters que tenim en la subtitulació convencional. Per tant, per donar aquest sentit figurat d'alabança, hem decidit escriure la frase «podeu dir adéu», en comptes de fer una traducció literal i poc genuïna. Tot i així, pot ocórrer el mateix efecte que comentàvem en la fitxa del *peix fresc* i no tenir molt de sentit, però una vegada es fera ús d'aquest fraseologisme, trobem que l'audiència d'arribada s'hi acostumaria i acceptaria aquestes traduccions.

Núm. → 99		
V.S.O → cinch, pull and tuck, honey, that's the T.		TCR → 24:59
V.S.C → Esto es pan comido y está chupado, cielo. / Ahí lo tienes.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit complex	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Cenyeix-te la roba i amaga't / el pardal. El cafè està servit!		

En últim lloc, pel que a fa a l'argot genuí de les drags, parlarem d'aquests mots crossa que apareixen en la fitxa de dalt. També, pensem que és molt interessant aquest tipus de traducció en castellà, perquè és el que ocorre quan no t'involucrem dins del món drag i no es fan els esforços escaients per tal de seguir el to humorístic del text original.

D'entrada, cal explicar que els termes «cinch, pull and tuck» són tasques bàsiques del dia a dia d'una drag-queen. Per tal de donar una fomar més voluminosa al cos, en cas que no se'n tinguera, les drags se cenyeixen la roba («cinch»); com que moltes vegades es vol donar l'aparença física d'una dona biològica, segons el diccionari en línia *RuPaul's Drag Race*, les drags s'amaguen els genitals dins del cos i s'ho tapen amb cinta adhesiva per crear aquesta il·lusió («pull» i «tuck» respectivament).

Si ens fixem en els subtítols del castellà, ens adonarem que, tot i fer una paràfrasi, la primera part del missatge es perd totalment. És cert que el mot «cinch» pot significar que alguna cosa siga bufà i fer ampolles, però en aquest cas trobem que s'ha de tenir en compte tots els aspectes de l'argot. D'aquesta

manera, hem decidit donar una traducció més explicativa i jugar un poc la frase feta «amagar-se el pardal» que recull aquest to humorístic de l'original.

En segon lloc, cal descriure també quin és l'origen de la frase feta «that's the T» en anglès. Aquest mot crossa de l'argot queer prové de la paraula «veritat» en anglès («truth») que en aquest context vol dir xafardejos, notícies, etc., però com es pronuncia [tee] o [tea] també fa al·lusió al fet de xafardejar mentre es pren te, una beguda molt més popular als Estats Units que al nostre territori.

Per aquestes raons, i com hem explicat amb anterioritat, si es parlara de cafè, molt més popular en la nostra cultura, en comptes de te i es difonguera aquest sentit figurat de xafardejar a l'hora del cafè, trobem que la traducció que hem donat recolliria molt millor l'expressió i la gràcia que l'argot original té.

A continuació, ens agradaria continuar amb un dels trets més singulars del xou, és a dir, el to d'humor i els jocs de paraules.

Núm. → 50		
V.S.O → <i>Drag Race</i> herstory...		TCR → 13:52
V.S.C → en el programa...		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit que depèn del llenguatge	Omissió Generalització
Proposta en català → en els meus annals o els annals de RuPaul.		

Un dels desavantatges més notables del programa són els jocs de paraules i els acudits que depenen del llenguatge que empren el jurat del xou, RuPaul inclosa. Resulten tan complicats i rebuscats que és gairebé impossible de traspasar la mateixa informació al públic d'arribada.

Comencem, a continuació, amb aquest cas. Com veiem, es fa un joc de paraules amb la paraula «history» i l'intercanvi del possessiu masculí anglès al femení (*his* per *her*) per tal de parlar en femení d'una manera irònica, i, conseqüentment, resulta en el següent mot crossa: «herstory». És pràcticament impossible traduir d'una manera directa i literal aquest joc de paraules perquè ni tant en castellà com en català fem servir aquesta mena de possessius. Per això, en l'estratègia que s'ha usat en el traducció del castellà, s'ha decidit ometre aquest joc de paraules per estalviar-se problemes i, a més a més, generalitzar la traducció dient només «programa».

Tot i que potser és una solució senzilla i ràpida, en aquesta anàlisi volem donar algunes propostes que puguen tenir algun joc de paraules que siga diferent del sentit l'original però alhora graciosos en la llengua d'arribada. Així doncs, ho hem traduït per «els annals de RuPaul». D'aquesta manera, volem donar-li un doble sentit a la frase i jugar amb el mot «annals» que podria referir-se d'una manera irònia a

l'anus. Per aquest raó, direm que son els annals de RuPaul per fer com una mena d'acudit. Tot i això, quan aquesta frase feta la diga la presentadora, RuPaul, creiem que més aviat la traduirem per «els meus annals», com és el que passa en aquest exemple.

Núm. → 54		
V.S.O → The Miss Charisma, Uniqueness, Nerve and Talent pageant.		TCR → 14:18
V.S.C → el Certamen de Miss Carisma, / Autencidad, Descaró y Talento.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit complex	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → el Certamen de Miss Personalitat, / Ornaments, Manya i Astúcia.		

Amb aquesta fitxa observem un altre cas de joc de paraules tan genuí del xou i, al mateix temps, un dels més famosos. Si ens fixem, ens adonarem que en aquest exemple es fa un acudit complex amb la paraula anglesa «cunt».

En primer lloc, si no es té en ment el joc de paraules que es fa en anglès es pot perdre el sentit total de l'acudit i obviar-lo com és el cas de la traducció al castellà d'aquest referent cultural. Tot i traduir els quatre termes que conformen aquest acudit a l'espanyol d'una manera genuïna no s'ha mantingut la primera lletra de cada paraula per crear-ne una nova com en el text original.

Si ens fixem, veurem que la primera lletra de cada paraula de «Charisma, Uniqueness, Nerve and Talent» forma el terme anglès «C.U.N.T», una paraula de l'argot vulgar que fa referència a la vagina. Tot i considerar-se ofensiu i pejoratiu, en un context com el món de les drag-queens, l'ús d'aquest mot es fa des de l'autocrítica i des de la consciència.

D'aquesta manera, trobem que la traducció al català hauria de recollir aquest doble sentit i, tot i que no continga les paraules traduïdes exactes de l'anglès, cal que el joc siga primordial per tal que el públic de la llengua d'arribada ho entenga. Amb Personalitat, Ornaments, Manya i Astúcia formariem la paraula «P.O.M.A.», eufemisme per referir-se a la vagina i, així, poder mantenir aquesta fidelitat al text d'arribada.

En darrer lloc, passarem a comentar alguns dels acudits tan famosos del xou però que també incloguen algun referent cultural.

Núm. → 101		
V.S.O → Don't be a drag, be a McQueen.		TCR → 25:34
V.S.C → No seáis drags, sed solo una McQueen.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA

Etnogràfic (art i cultura)	Acudit que depèn del llenguatge	Traducció directa, literal amb poc canvis
Proposta en català → No sigueu drags, / sigueu una McQueen.		

En aquest exemple primer, ens trobem amb una referència a una de les cançons de Lady Gaga més famoses dins del col·lectiu LGBTI+, és a dir, *Born This Way*. La frase «don't be a drag, just be a queen» sorgeix en aquesta cançó i com que també s'esmenta en un altre moment del capítol (vegeu fitxa 56) cal traduir-la; a més a més, tenint en compte la influència de Lady Gaga en aquest col·lectiu, és fàcil reconèixer-la.

No obstant això, en aquest exemple, es fa un joc de paraules amb el dissenyador de moda Alexander McQueen perquè el look de la concursant duu un ornament que Lady Gaga que va fer en homenatge a aquest dissenyador.

Troblem encertada l'estratègia que s'ha emprat en la traducció del castellà ja que el nom del dissenyador mai no podríem traduir-lo i, així doncs, hem decidit fer-ho de la mateixa forma.

Amb els dos exemples següents explicarem dos referències a la cultura amb sentits semblants.

Núm. → 95		
V.S.O → It looks like she's got a touch of the Zika.		TCR → 23:19
V.S.C → Parece que tiene un toque de Zika.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit visual	Equivalent oficial Traducció directa, calc
Proposta en català → Sembla que té el virus de Zika.		

En primer lloc, ens trobem amb el virus Zika, amb una traducció directa del text original. Aquesta frase conté un acudit visual perquè fa referència a la forma de cara que porta una de les concursants, com un préssec, i alhora a un dels símptomes que té aquest virus, que et deixa la cara com redona. En la proposta en català, hem decidit afegir «virus de» per tal de facilitar la informació al públic d'arribada.

Núm. → 121		
V.S.O → This is not a Steve Harvey moment.		TCR → 38:39
V.S.C → Esto no es un momento a lo Steve Harvey.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit sobre la cultura	Substitució, paràfrasi, sense

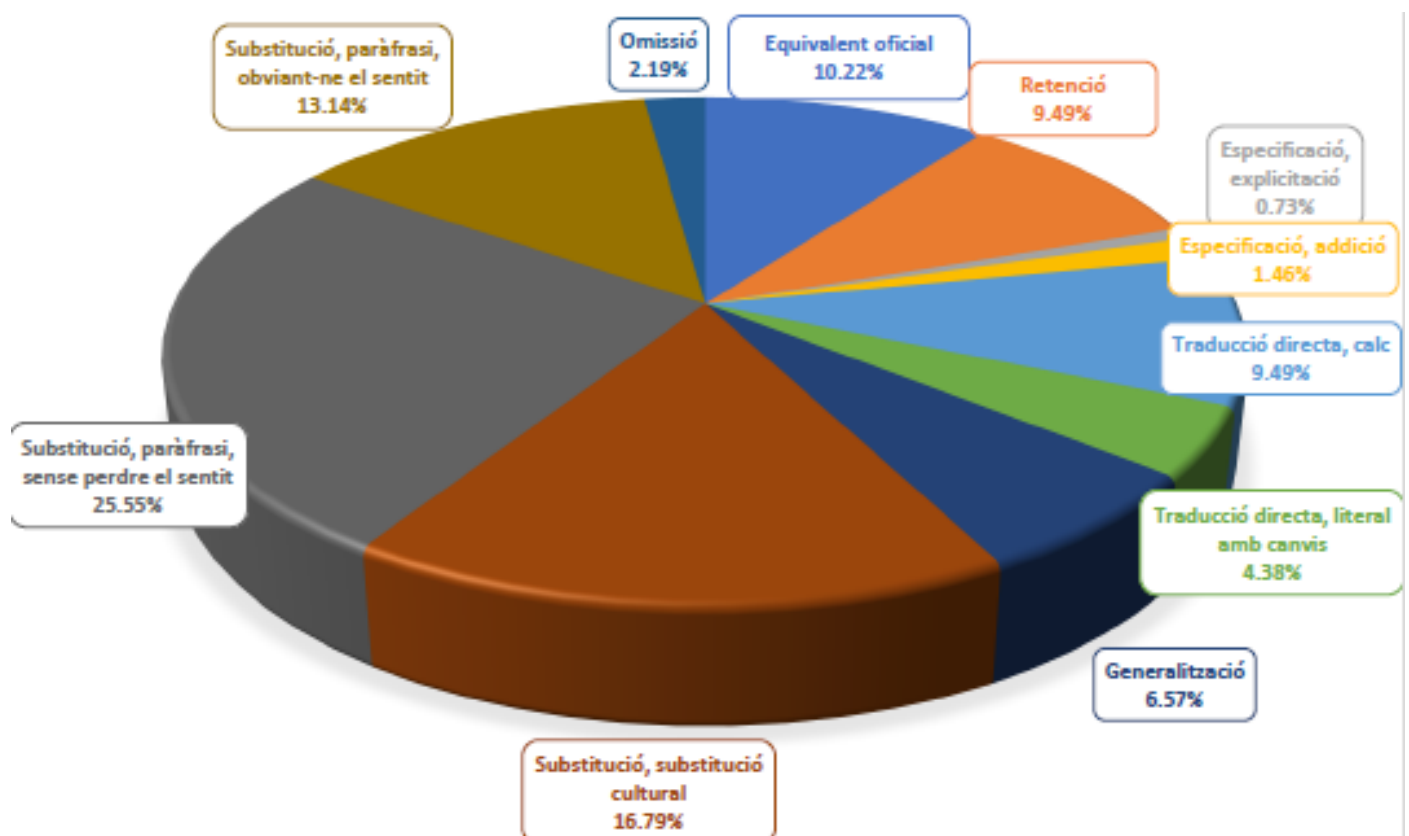
		perdre el sentit
Proposta en català → No m'he equivocat com Steve Harvey.		

En aquest cas, hem decidit emprar la mateixa estratègia que s'ha fet servir en el cas anterior. Una de les raons per les qual ho hem escollit així és perquè el públic d'arribada no deu estar familiaritzat amb l'equivocació que va fer l'humorista estatunidenc, Steve Harvey, a un concurs de bellesa quan va atorgar el premi de Miss Univers a la concursant errònia.

9. CONCLUSIONS

Com hem vist en el capítol anterior, el programa de RuPaul està replet d'un argot únic i singular que necessita un rerefons de recerca essencial per tal de traduir-lo d'una manera fidel. Per aquestes raons, hem explicat fil per randa algunes de les fitxes que inclouen dit argot. No és d'estranyar que, tot i ser un programa de només, aproximadament, 40 minuts ens hagen sortit 121 fitxes d'anàlisi. No obstant això, com que l'extensió del treball es troba limitada, no hem pogut detenir-nos a explicar-les totes. Aquest estudi podria servir com a exemple, llavors, per futurs recerques didàctiques dins del camp de l'argot LGBTI+ català.

La primera part d'aquest projecte tenia com a propòsit analitzar tant els referents culturals com el tipus d'humor emprat en el xou de *RuPaul's Drag Race*. Aquesta tasca s'ha dut a terme amb satisfacció gràcies a les taxinòmies que s'han discutit en el marc teòric del treball. La primera conclusió que es pot extraure, llavors, de la part analítica és que l'estratègia més emprada és, dins de la substitució cultural, la paràfrasi, sense perdre el sentit del conjunt. A continuació, incloem un gràfic on es veuen els resultats quantitatius de cada estratègia de la taxinomia de Pedersen (2005):

Observem que aquesta mena de paràfrasi és la més utilitzada amb un 25.55% del total. I podem concloure que ha estat l'estratègia més escaient pel que fa al tipus de xou amb què ens enfrontem. Si es té en compte que l'argot queer està molt arrelat a la cultura estatunidenca, epicentre d'aquests drets civils, és raonable que la majoria de mots s'hagen d'adaptar a la cultura d'arribada per tal que siga més genuí i es pugui traspasar l'acudit; al cap i a la fi, aquest és l'objectiu del xou: fer gràcia des de l'autocrítica i la

visibilitat. Per això mateix, la substitució cultural, la segona estratègia més emprada amb un 16,78% és també una bona solució per tal de resoldre aquest problema.

No obstant això, cal destacar la gran quantitat de percentatge que té la segona classe de paràfrasi, amb la qual s'obvia el sentit del text original. La majoria d'aquests casos, com se n'hem adonat en l'anàlisi de les fitxes, es dona perquè no s'han tingut en compte els coneixements suficients de la comunitat drag. És a dir, s'ha fet una traducció directa (el calc també té un percentatge elevat) en el primer sentit que el mot té en la llengua d'origen.

Aquesta dificultat ens planteja la qüestió que volíem abordar en aquesta conclusió final del treball. I és que si es té en consideració tota la influència que té l'argot queer en el xou, podríem afirmar que una persona que no estiguera familiaritzada amb el rerefons que la comunitat drag-queen té no seria capaç de traduir-ho tot d'una forma fidel o no hi donaria els mateixos resultats. Per tant, ha quedat palès en el gràfic anterior que les recerques sobre aquest món són essencials a l'hora de traspasar la informació entre dues cultures, tot i ser pròximes l'una a l'altra.

A més a més, com veureu en totes les fitxes, quan hem suggerit les propostes de traducció en català també ens han resultat complicades o bé per l'humor tan complex que es fa servir o bé per les restriccions de la subtítolació en si. Per això, cal tornar a incidir que una traducció d'algun mot pot variar segons el context i el moment en què s'utilitza. També cal que es tinga en compte que aquest xou té una llarga història i, així doncs, com hem anat suggerint, trobem que és essencial que es promoga l'ús d'una argot específic des de l'inici del programa en la llengua d'arribada per tal de normalitzar i fer estàndards algunes expressions que potser no sonen gaire genuïnes si es diuen només una vegada en un únic context.

Per finalitzar, en relació amb el que hem argumentat ja, ens agradaria fer una proposta teòrica que potser passats, o futurs, estudis hagen tingut en ment ja. Com dèiem, és primordial tenir uns coneixements bàsics de la comunitat LGBTI+ a l'hora de traduir el xou. Però, tot i així, també cal preguntar-nos si una persona submergit en el món heteropatriarcal podria posar-se a traduir aquest programa amb una temàtica exclusivament LGBTI+.

El que volem dir és que si és te en consideració tot el patiment que una persona LGBTI+ sofreix al llarg de la seua vida en aquest món encara heteropatriarcal, totes les fases a les quals estem obligats o obligades a passar per tal de créixer com a persones i trobar qui en realitat som, no pensem que siguera gaire adequat, o fins i tot ètic, que la sexualitat privilegiada tinguera el mateix tacte o el mateix sentiment. Per tant, la traducció resultant no arribaria a aquest grau de consciència i visibilització de les quals parlàvem al principi d'aquest treball. Aquest argument, però, caldria que s'estudiara en investigacions futures.

Fet i fet, ens hem adonat al llarg d'aquest projecte que la traducció, en aquest context en el cas de la subtítolació, d'un xou com el de *RuPaul's Drag Race* és prou complicada i que l'adaptació dels referents

culturals i l'humor és essencial per que l'audiència de la llengua d'arribada pugui gaudir i entendre-ho tot plenament. Hem après, per tant, a posar en pràctica els coneixements assolits durant tot el grau i a buscar noves estratègies de traducció. Esperem, per concloure, que hagem aconseguit el propòsit principal d'aquest estudi: visibilitzar i fer-vos conèixer l'argot d'una comunitat que avui en dia encara està oprimida.

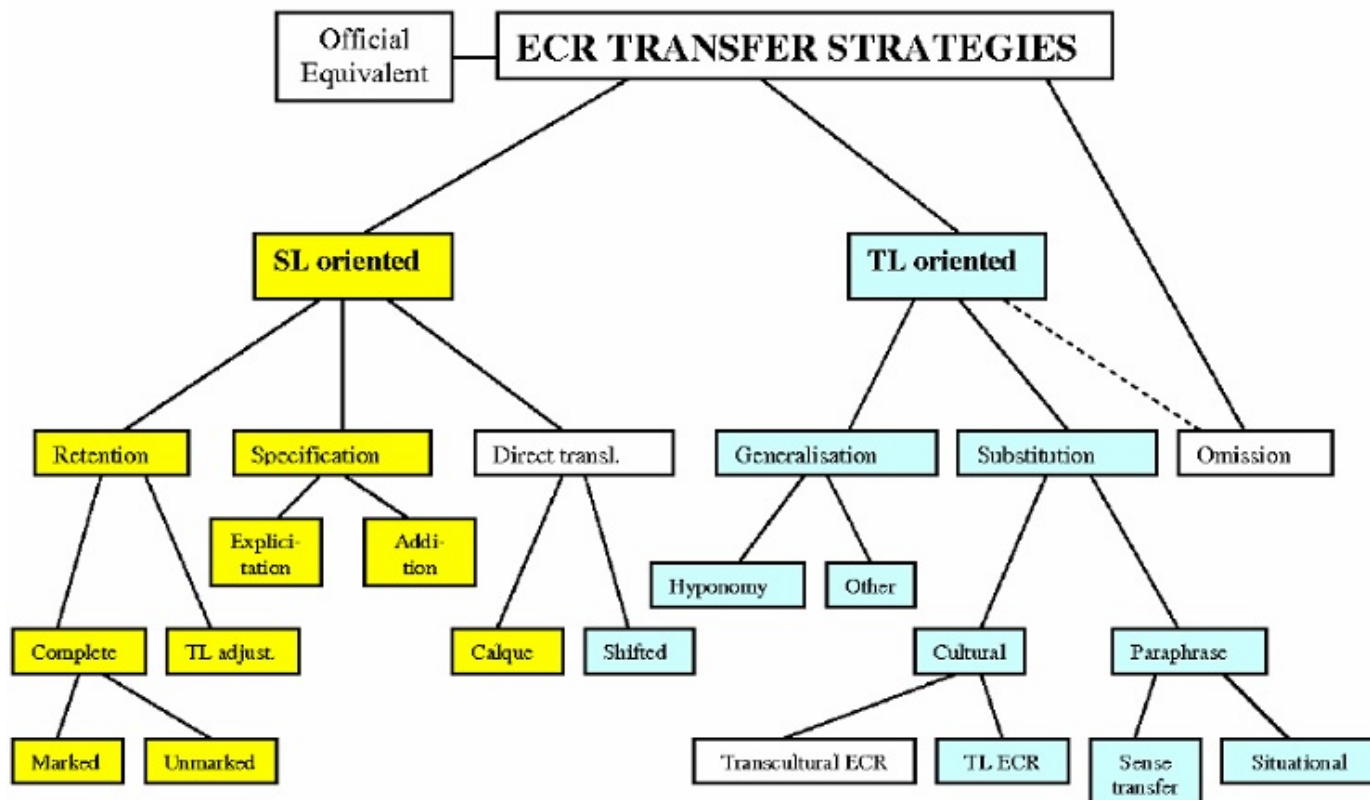
10. BIBLIOGRAFIA

- Bacon, Lloyd. (1929). *El loco cantor*. Recuperat de <http://www.imdb.com/title/tt0019388/>
- Bartoll Teixidor, Eduard. (2012). *La subtitulació: Aspectes teòrics i pràctics*. Eumo Editorial SAU.
- Breu, Marta. (2013). TERMCAT. – Vocabulari terminològic LGBT (lèsbic, gai, bisexual i transgènere). Recuperat 2 juny 2018, de http://www.termcat.cat/es/Diccionaris_En_Linia/164/Presentacio/
- Carey-Mahoney, Ryan. (2016, agost 24). Analysis | ‘RuPaul’s Drag Race’ is more than a TV show. It’s a movement. Washington Post. Recuperat de <https://www.washingtonpost.com/news/arts-and-entertainment/wp/2016/08/24/rupauls-drag-race-is-more-than-a-tv-show-its-a-movement/>
- Chaume, Frederic. (2003). *Doblatge i subtitulació per a la TV*. Eumo Editorial SAU.
- Crosland, Alan. (1927). *El cantor de Jazz*. Recuperat de <http://www.imdb.com/title/tt0018037/>
- Queer, Definition of. En Recuperat 4 juny 2018, de <https://www.merriam-webster.com/dictionary/queer>
- Díaz-Cintas, Jorge. (2003). *Teoría y práctica de la subtitulación inglés / español*. Editorial Ariel.
- Díaz-Cintas, Jorge, & Remael, Aline. (2007). *Audiovisual Translation: Subtitling*. St. Jerome Pub.
- Hermans, Theo. (2003). Translation, equivalence and intertextuality. *Wasafiri*, 18 (40), 39-41. <https://doi.org/10.1080/02690050308589868>
- Humor. En *Gran Enciclopèdia Catalana* (Vol. 16). Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Recuperat 1 juny 2018, de <https://www.enciclopedia.cat/EC-GDLC-e00074496.xml>
- Ortega Román, José. (2007). Un territorio lingüístico en expansión geográfica: la jerga gay española. *Anales de Geografía de la Universidad Complutense*, 2007, 27.
- Livingston, Jennie. (1991). *Paris Is Burning*. Recuperat de <http://www.imdb.com/title/tt0100332/>
- Martínez Sierra, Juan José. (2008). *Humor y traducción: los Simpson cruzan la frontera*. Universitat Jaume I. Servei de Comunicació i Publicacions.
- Mayoral Asensio, Roberto. (1999). *La traducción de la variación lingüística*. Diputación Provincial de Soria.

- Paroledequeer. (martes). PAROLE DE QUEER: “QUEER”: HISTORIA DE UNA PALABRA por BEATRIZ PRECIADO. Recuperat 1 juny 2018, de <http://paroledequeer.blogspot.com/2012/04/queer-historia-de-una-palabra-por.html>
- Pedersen, Jan. (2005). How is Culture Rendered in Subtitles? *Conference Proceedings*, 18.
- *RuPaul: Reinas del drag*. (s.d.). Recuperat de <http://www.imdb.com/title/tt1353056/>
- there's nowt so queer as folk Meaning in the Cambridge English Dictionary. (s.d.). Recuperat 1 juny 2018, de <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/there-s-nowt-so-queer-as-folk>
- Vandeweghe, Willy. (2005). *Duoteksten : inleiding tot vertaling en vertaalstudie*. Academia Press.
- Venuti, Lawrence. (2012). *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. Routledge.

11. ANNEXES

11.1 Annex 1: Taula de Pedersen

11.2 Annex 2: Fitxes dels referents culturals i de l'humor del xou

Núm. → 1		
V.S.O → RuPaul's Drag Race		TCR → Títol del xou
V.S.C → RuPaul: reinas del drag		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (vida sociocultural)		Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → RuPaul: reines sobre talons		

Núm. → 2		
V.S.O → Oh my gaga!		TCR → Títol del capítol (esmentat més vegades)
V.S.C → ¡Oh, Gaga mía!		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (vida sociocultural)	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, substitució cultural

Proposta en català → Gaga meua!

Núm. → 3

V.S.O → Sashay away

TCR → 00:04

V.S.C → Desfila hasta la salida

CATEGORIA ECR

CATEGORIA HUMOR

ESTRATÈGIA

Etnogràfic

acudit complex

Substitució, paràfrasi, sense
perdre el sentit

Proposta en català → Sashay-siau

Núm. → 4

V.S.O → WERK

TCR → 00:08

V.S.C → TRABAJA

CATEGORIA ECR

CATEGORIA HUMOR

ESTRATÈGIA

Acudit que depèn del llenguatge

Traducció directa, calc

Proposta en català → CURRA-T'HO

Núm. → 5

V.S.O → sweet and sassy

TCR → 00:35

V.S.C → dulce y picarona

CATEGORIA ECR

CATEGORIA HUMOR

ESTRATÈGIA

Acudit internacional o binacional

Substitució, substitució cultural

Proposta en català → amable i fresca

Núm. → 6

V.S.O → drag

TCR → 01:15

V.S.C → drag, salir de drag, mundo drag

CATEGORIA ECR

CATEGORIA HUMOR

ESTRATÈGIA

Etnogràfic (cultura)

Retenció

Proposta en català → drag

Núm. → 7

V.S.O → girl

TCR → 01:25

V.S.C → chica, nena		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolítics (vida sociocultural)	Acudit internacional o binacional	Equivalent oficial
Proposta en català → nena, noia		

Núm. → 8		
V.S.O → big girl		TCR →01:30
V.S.C → la más grande		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolítics (vida sociocultural)	Acudit internacional o binacional	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → la més grosseta		

Núm. → 9		
V.S.O → Serving pure catfish		TCR →01:30
V.S.C → Os voy a dar comida sureña de la buena		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Geogràfics (espècia d'animal), sociopolític (vida sociocultural)	Acudit complex	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → Ja ha arribat el peix fresc.		

Núm. → 10		
V.S.O → Pageant queen		TCR → 01:39
V.S.C → Drag de passarella, drags de concursos de bellesa, participa en concursos, en desfiles		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)		Retenció Equivalent oficial
Proposta en català → Drag de concursos o certàmens de bellesa		

Núm. → 11		
V.S.O → Girl, I'm country as a biscuit, honey, and I love eating 'em, too.		TCR → 01:53
V.S.C → Soy más de pueblo que el pan. / Ah, y el pan me lo como todo.		

CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura: àpats)	Acudit del sentit de l'humor nacional	Substitució, substitució cultural
Proposta en català → Nena, sóc més de poble que les gallines. / I m'encanten els ous!		

Núm. → 12		
V.S.O → It's about to get shady up in here		TCR → 02:13
V.S.C → Con tanta suciedad no se puede ver bien		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit visual	Substitució, parafrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Feu tanta ombra que em quede cega.		

Núm. → 13		
V.S.O → Celebrity impersonator		TCR → 02:26 (esmentat més vegades)
V.S.C → Imitadora de famosos, imitació de, imitador,		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)		Equivalent oficial
Proposta en català → Imitadora de famoses, imitar		

Núm. → 14		
V.S.O → I really wanted to give you, like, Walmart realness.		TCR → 02:36
V.S.C → Y yo que pensava / que salías totalmente del Walmart...		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit sobre la cultura i les institucions nacionals	Traducció directa, calc
Proposta en català → Volia aparentar que venia del Primark.		

Núm. → 15		
V.S.O → Oh, my god, dirty.		TCR → 02:56
V.S.C → ¡Pero qué picarona!		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA

Sociopolític (vida sociocultural)	Acudit internacional o binacional	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Mare, que marraneta!		

Núm. → 16		
V.S.O → Hi. I'm Eureka, like the vacuum cleaner.	TCR → 03:18	
V.S.C → Hola, me llamo Eureka, / como la marca de aspiradoras.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (objecte del dia a dia)	Acudit sobre la cultura	Especificació, addició
Proposta en català → Hola, em diuen Eureka, / com la marca d'aspiradores.		

Núm. → 17		
V.S.O → I came to clean the house girl.	TCR 03:24	
V.S.C → Ya estoy yo para sacar la mierda.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit complex	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Nena, hi he vingut / per treure la merda.		

Núm. → 18		
V.S.O → Ladies	TCR → 03:56 (esmentat més vegades)	
V.S.C → Señoritas, chica, chicas		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (vida sociocultural)	Acudit internacional o binacional	Equivalent oficial
Proposta en català → Senyoretetes, nenes, noies, reines		

Núm. → 19		
V.S.O → How do you like them egg rolls, Mr. Charles?	TCR → 04:14	
V.S.C → ¿Cómo le gustan / los rollitos de primavera, Sr. Charles?		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic	Acudit complex	Equivalent oficial Traducció directa, calc

Proposta en català → Com li agraden els rotlles de primavera, Sr. Charles?

Núm. → 20

V.S.O → premier Brodway queen

TCR → 04:19

V.S.C → principal drag de Broadway

CATEGORIA ECR

CATEGORIA HUMOR

ESTRATÈGIA

Etnogràfic (art i cultura)

Acudit internacional o binacional

Substitució, substitució cultural

Proposta en català → principal drag de Broadway

Núm. → 21

V.S.O → Holy shit!

TCR → 04:22 (esmentat més vegades)

V.S.C → ¡Hostia puta!

CATEGORIA ECR

CATEGORIA HUMOR

ESTRATÈGIA

Sociopolític (vida sociocultural)

Acudit internacional o binacional

Substitució, substitució cultural

Proposta en català → Colló! Cony! Em cague en déu!

Núm. → 22

V.S.O → -Come on, New York.

TCR → 04:31

V.S.C → - Dime, Nueva York.

CATEGORIA ECR

CATEGORIA HUMOR

ESTRATÈGIA

Sociopolític (unitat territorials,
vida sociocultural)

Acudit internacional o binacional

Substitució, substitució cultural

Proposta en català → Vinga, Nova York!

Núm. → 23

V.S.O → I came to slay.

TCR → 04:55

V.S.C → He venido a arrasar.

CATEGORIA ECR

CATEGORIA HUMOR

ESTRATÈGIA

Sociopolític (vida sociocultural)

Acudit internacional o binacional

Substitució, substitució cultural

Proposta en català → He vingut a arrasar.

Núm. → 24

V.S.O → I Love The Muppets.		TCR → 04:57
V.S.C → Me encantan <i>Los Teleñecos</i> .		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfica (art i cultura)	Acudit visual	Equivalent oficial
Proposta en català → M'encanten els Muppets.		

Núm. → 25		
V.S.O → Yes, Chicaco.		TCR → 05:16
V.S.C → ¡Toma ya, Chicaco!		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (unitat territorial, vida sociocultural)	Acudit internacional o binacional	Substitució, substitució cultural
Proposta en català → <i>Yas, Chicago!</i>		

Núm. → 26		
V.S.O → motherfucking bomb-dot-com		TCR → 05:18
V.S.C → "la-puta-hostia.com"		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → la-puta-hòstia.com		

Núm. → 27		
V.S.O → Bitches		TCR → 05:29
V.S.C → Putis, zorras, tía, pavas		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (vida sociocultural)	Acudit internacional o binacional	Equivalent oficial
Proposta en català → Tia, puta, gossa, mala pècora, figa molla o mústia		

Núm. → 28		
V.S.O → Oh, shit.		TCR → 05:34
V.S.C → - Joder...		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA

Etnogràfic (art i cultura)	Acudit internacional o binacional	Substitució, substitució cultural
Proposta en català → Cony! Recony! Merda!		

Núm. → 29		
V.S.O → Shut it down!	TCR → 05:39	
V.S.C → ¡Qué me estás contando!		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit internacional o binacional	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Vols dir?! o No m'ho crec!		

Núm. → 30		
V.S.O → Trinity does not pad.	TCR → 05:40	
V.S.C → Trinity no utiliza relleno.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)		Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Trinity no du farciment. (o reble)		

Núm. → 31		
V.S.O → I went from a pancake to a Kardashian.	TCR → 05:45	
V.S.C → He pasada de ser una tortita / a ser una Kardashian.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfics (cultura)	Acudit sobre la cultura	Traducció directa, amb poc canvis
Proposta en català → He passat de ser una crep / a una Kardashian.		

Núm. → 32		
V.S.O → outside the box	TCR → 05:59 (esmentat més vegades)	
V.S.C → transgressor		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit complex	Substitució, substitució cultural

Proposta en català → (pensar) fora de la caixa, ser poc convencional o creativa

Núm. → 33

V.S.O → Bougie attitude from her

TCR → 06:13

V.S.C → Esos aires de chula

CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (vida sociocultural)	Acudit del sentit de l'humor nacional	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit

Proposta en català → tenir uns aires de diva

Núm. → 34

V.S.O → I'm the body girl. I'm here and I'm not padded.

TCR → 06:15

V.S.C → Soy la chica del cuerpazo. / Aquí me veis, sin relleno.

CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic Sociopolític	Acudit internacional o binacional	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit

Proposta en català → Tinc un cos boníssim. / Ací estic, sense farciment.

Núm. → 35

V.S.O → She's gonna be competition.

TCR → 06:19

V.S.C → La competición está servida.

CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit internacional o binacional	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit

Proposta en català → És una rival a batre.

Núm. → 36

V.S.O → Big tits, big ass, irresistible

TCR → 07:01

V.S.C → Tetazas, culazo... Irresistible

CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit visual	Substitució, substitució cultural

Proposta en català → Amb un bon mamellam i paner, / irresistible.

Núm. → 37		
V.S.O → Come on, drag baby.		TCR → 07:51
V.S.C → Vamos, <i>pequedrag</i> .		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit internacional o binacional.	Retenció Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Vinga, “petidrag”.		

Núm. → 38		
V.S.O → Shapeshifters		TCR → 07:55
V.S.C → “Transformadoras”		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit sobre la cultura	Traducció directa, calc
Proposta en català → Transformistes		

Núm. → 39		
V.S.O → Yes, ma’am.		TCR → 08:59
V.S.C → Sí, señor...		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (vida sociocultural)	Acudit internacional o binacional	Traducció directa, literal amb canvis
Proposta en català → <i>Yas</i> , tia! Sí, senyora!		

Núm. → 40		
V.S.O → Your edges are officially snatched.		TCR → 09:30
V.S.C → Los límites se han sobrepasado.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit complex	Traducció directa, calc
Proposta en català → Podeu dir adéu a les perruques. O Us pense arrancar les perruques.		

Núm. → 41		
V.S.O → Vangy		TCR → 09:36

V.S.C → Pibón		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit internacional o binacional	Substitució, substitució cultural
Proposta en català → xicona de bon veure		

Núm. → 42		
V.S.O → meets the streets of Brooklyn.		TCR → 09:40
V.S.C → mezclado con el Brooklyn urbano.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (unitat territorial)		Generalització
Proposta en català → amb una barreja del Brooklyn urbà.		

Núm. → 43		
V.S.O → Aja's make up is really rough around the edges		TCR → 10:03
V.S.C → Aja no parece tener / mucha mano con el maquillaje,		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit internacional o binacional	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Aja no té molt bona mà / amb el maquillatge.		

Núm. → 44		
V.S.O → queens		TCR → 10:42
V.S.C → drags		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura i art)	Acudit internacional o binacional	Generalització
Proposta en català → drag, drag-queen		

Núm. → 45		
V.S.O → Mother Monster has arrived.		TCR → 11:03
V.S.C → Ha llegado la Mother Monster.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (vida sociocultural)	Acudit sobre la cultura	Retenció
Proposta en català → Ha arribat la Mother Monster.		

Núm. → 46		
V.S.O → Holy fucking balls!		TCR → 11:18
V.S.C → ¡Me cago en la puta!		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (sociocultural)	Acudit internacional i binacional	Substitució, substitució cultural
Proposta en català → Em cague en la mar, en Dènia o en tot!		

Núm. → 47		
V.S.O → You better work		TCR → 13:24
V.S.C → Poneos a trabajar		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit que depèn del llenguatge	Traducció directa, calc
Proposta en català → A currar-s'ho!		

Núm. → 48		
V.S.O → Sashay, shante		TCR → 13:31
V.S.C → <i>Sashay, shante</i>		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)		Retenció
Proposta en català → <i>Sashay, shante</i>		

Núm. → 49		
V.S.O → stunts and shenanigans		TCR → 13:43
V.S.C → momentazos y travesuras		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit internacional o binacional	Substitució, substitució cultural
Proposta en català → ardots i entremaliadures		

Núm. → 50		
V.S.O → <i>Drag Race</i> herstory...		TCR → 13:52
V.S.C → en el pograma...		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA

Etnogràfic (art i cultura)	Acudit que depèn del llenguatge	Omissió Generalització
Proposta en català → en els meus annals o els annals de RuPaul.		

Núm. → 51		
V.S.O → Crack, crack, crack, crack, crack, pshew! / Face on the floor.	TCR → 14:02 / 14:05	
V.S.C → Todo se resquebraja y... La boca en el suelo.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit visual	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Totes ens fem puré! Estem bocabadades!		

Núm. → 52		
V.S.O → And, ladies, to get this episode started	TCR → 14:11	
V.S.C → Señoritas para dar / el pistoletazo de este episodio		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit internacional o binacional	Especificació, addició
Proposta en català → Reines, per donar el tret de sortida		

Núm. → 53		
V.S.O → Yes, Miss Thing	TCR → 14:16	
V.S.C → Sí, esto va de mises:		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic	Acudit complex	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → Molt bé, senyoretetes!		

Núm. → 54		
V.S.O → The Miss Charisma, Uniqueness, Nerve and Talent pageant.	TCR → 14:18	
V.S.C → el Certamen de Miss Carisma, / Autencidad, Descaró y Talento.		

CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit complex	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → el Certamen de Miss Personalitat, / Ornaments, Manya i Astúcia.		

Núm. → 55		
V.S.O → you need to strut your stuff in your favourite Lady Gaga drag.	TCR → 14:44	
V.S.C → saldréis a la passarela luciendo / vuestro look de Lady Gaga favorito.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura i art)	Acudit internacional o binacional	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → fareu gala del vostre look / de Lady Gaga favorit.		

Núm. → 56		
V.S.O → So don't be a drag, just be a queen	TCR → 14:50	
V.S.C → Así que no seáis drags, sed solo reinas.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit sobre la cultura	Retenció Traducció directa, literal amb canvis
Proposta en català → Nenes, no sigueu drags, / sigueu unes reinas.		

Núm. → 57		
V.S.O → Gentlemen, start your engines and may the best woman win.	TCR → 15:00	
V.S.C → Caballeros, calienten motores ¡y que gane la major mujer!		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit internacional o binacional	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Senyors, escalfeu motors, i que guanye la millor dona!		

Núm. → 58		
V.S.O → work station		TCR → 15:34
V.S.C → espacio de trabajo, espacio, lugar de Trabajo		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (referència al treball)		Equivalent oficial
Proposta en català → lloc de treball		

Núm. → 59		
V.S.O → Am I, like, Mathilda or something?		TCR → 15:51
V.S.C → ¿Soy cómo Matilda o algo?		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit sobre la cultura	Traducció directa, calc
Proposta en català → Semble Matilda o com?		

Núm. → 60		
V.S.O → I call her Blonde Benet Glamsey.		TCR → 15:55
V.S.C → Parece una nina rubia perdida.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolítics (vida sociocultural)	Acudit sobre la cultura	Generalització
Proposta en català → És com una nina perduda.		

Núm. → 61		
V.S.O → Have you ever done a Gaga look before?		TCR → 16:05
V.S.C → ¿Has ido ya alguna vez de Gaga?		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)		Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Has portat mai cap look de Gaga?		

Núm. → 62		
V.S.O → -It's V collar.		TCR → 16:42
V.S.C → - Con cuello de pico.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA

Etnogràfic (objecte del dia a dia)		Equivalent oficial
Proposta en català → De coll en punta		

Núm. → 63		
V.S.O → I'm about to storm all you bitches		TCR → 17:48
V.S.C → - Vais a flipar connmigo, pavas.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit internacional o binacional	Substitució, substitució cultural
Proposta en català → Us penses aixafar a totes, pècores.		

Núm. → 64		
V.S.O → The stakes are high		TCR → 17:56
V.S.C → Nos jugamos mucho		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit internacional o binacional	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Hi ha molt en joc		

Núm. → 65		
V.S.O → Gaga-rini		TCR → 18:01
V.S.C → Gaga-rini		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit que depèn del llenguatge	Retenció
Proposta en català → Gaga-rini		

Núm. → 66		
V.S.O → Distinguished panel of judges		TCR → 18:31
V.S.C → Jurado		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (institució)	Acudit sobre la cultura i les institucions	Generalització
Proposta en català → Jurat		

Núm. → 67		
V.S.O → Fourth runner-up in the Miss South Plainfield, New Jersey		TCR → 18:34
V.S.C → Cuarta en el certamen / de la llanura sureña de Nueva Jersey,		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (unitat territorial, vida sociocultural)	Acudit del sentit de l'humor nacional	Omissió Equivalent oficial
Proposta en català → Quarta en el certamen / de la llanura del sud, a Nova Jersey,		

Núm. → 68		
V.S.O → Popping, Dipping, Spinning and Vogue-ing Pageant,		TCR → 18:37
V.S.C → Miss Estalla, Dipea, / Spinning y Vogue:		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit complex	Retenció Traducció directa, calc
Proposta en català → de Pop, Dip i Spin del voguing.		

Núm. → 69		
V.S.O → All right, Ms. Streisand.		TCR → 19:08
V.S.C → Muy bien, señorita Streisand.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (vida sociocultural)	Acudit sobre la cultura	Traducció directa, calc
Proposta en català → Molt bé, Barbra Streisand.		

Núm. → 70		
V.S.O → home of Metro cards, EBT cards and Lady Liberty.		TCR → 19:34
V.S.C → donde tenemos tarjetas Metrocard, / ayudas estatales y la Estatua de la Libertad.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (objecte dia a dia) Sociopolítics (unitat territorial)	Acudit del sentit de l'humor nacional	Retenció Especificació, explicació Generalització
Proposta en català → bressol de les targetes de metro, / d'ajudes econòmica i l'Estatua de la Llibertat.		

Núm. → 71		
V.S.O → Olé, you stay.		TCR → 19:44
V.S.C → Olé, te quedas.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura i art)	Acudit complex	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Bravo, et quedas.		

Núm. → 72		
V.S.O → Oh, Mary-achi.		TCR → 19:52
V.S.C → Madre mía, mari-achi.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit que depèn del llenguatge	Traducció directa, calc
Proposta en català → Mariatxi meua!		

Núm. → 73		
V.S.O → She is the forgotten Mandrel sister.		TCR → 19:58
V.S.C → Es la hermana Mandrell olvidada.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (vida sociocultural)	Acudit sobre la cultura	Traducció directa, calc
Proposta en català → És la germana Mandrell olvidada.		

Núm. → 74		
V.S.O → Redneck woman		TCR → 20:05
V.S.C → mujer choni		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit internacional o binacional	Substitució, substitució cultural
Proposta en català → sóc una <i>xoni</i>		

Núm. → 75		
V.S.O → Honky-tonk ba-donka-donk		TCR → 20:11
V.S.C → Qué pedazo de mujerón.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA

Etnogràfic (cultura i art)	Acudit sobre la cultura	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Quin paner té aquesta!		

Núm. → 76		
V.S.O → Honey, she's thanks giving it to you, darling.		TCR → 20:15
V.S.C → Cielo, viene de Acción de Gracias por ti.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Reina, ve d'Acció de Gràcies per tu.		

Núm. → 77		
V.S.O → I call tell from here that she gives great head-dress.		TCR → 20:33
V.S.C → Tienes que tenerlo muy mamado / para salir con algo así.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit complex	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Que algú li pregunte / per deixar-me la lliga-dura.		

Núm. → 78		
V.S.O → home of queer moder art, Haring, Warhol, Basquiat.		TCR → 20:56
V.S.C → sede del arte moderno queer, / Haring, Warhol, Basquiat.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)		Retenció
Proposta en català → bressol de l'art modern queer, / com Haring, Warhol, Basquiat.		

Núm. → 79		
V.S.O → Burger Queen. She's got a Whopper. We just can't see it.		TCR → 21:09
V.S.C → Burger Queen. Viene con Whopper, / pero no podemos vérselo.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit visual	Retenció
Traducció directa, literal amb poc		

		canvis
Proposta en català → Burger-queen, porta cogombret / però no el veiem.		

Núm. → 80		
V.S.O → home of Broadway, bagels and an epicentre of civil rights.	TCR → 21:11	
V.S.C → cuna de Broadway, los bagels / y epicentro de los derechos civiles.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit internacional o binacional	Equivalent oficial Retenció
Proposta en català → bressol de Broadway, dels bagels / i epicentre dels drets civils.		

Núm. → 81		
V.S.O → She-brew National	TCR → 21:26	
V.S.C → Productor local.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit complex	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → Va de salsitxa jueva.		

Núm. → 82		
V.S.O → Don't be fooled by the brats she got.	TCR → 21:28	
V.S.C → No te dejes engañar / por todos sus hijos.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit visual	Traducció directa, calc
Proposta en català → Que no t'enganye la salsitxa.		

Núm. → 83		
V.S.O → A big wiener sandwiched in between two buns	TCR → 21:38	
V.S.C → un buen perrito caliente / con una buena salchicha.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit complex	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Una salsitxa de Frankfurt / amb un bon paner.		

Núm. → 84		
V.S.O → The other girls better “catch up”.		TCR → 21:43
V.S.C → Las demás debería ponerse las “pililas”.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → Quètxupi-guai!		

Núm. → 85		
V.S.O → They must-heard about her		TCR → 21:45
V.S.C → Esta sí tiene el horno para bollos.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → Quina salsa porta aquesta!		

Núm. → 86		
V.S.O → I want you to relish this moment		TCR → 21:47
V.S.C → - Este momento es dulce como un pepinillo.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → Quina fam de cogombre tinc!		

Núm. → 87		
V.S.O → You must be this tall, Ru, to take that ride.		TCR → 21:57
V.S.C → Ru, tienes que ser así de alto / para poder llevar eso.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit visual	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → Ru, aquesta és l'alçada mínima / per poder muntar-te.		

Núm. → 88		
-----------	--	--

V.S.O → I'd take a ride on her disco trick.		TCR → 22:04
V.S.C → - Yo sí que me motaba en eso que trae.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit visual	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Jo sí que m'hi muntava.		

Núm. → 89		
V.S.O → Blac lives matter, y'all.		TCR → 22:11
V.S.C → Las blacs también somos importantes.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (vida sociocultural)	Acudit complex	Retenció Traducció directa, literal amb canvis.
Proposta en català → Les blac també són importants!		

Núm. → 90		
V.S.O → This message has been brought to you by penicilin.		TCR → 22:25
V.S.C → Anuncio patrocinado por la penicilina.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit visual	Substitució, substitució cultural
Proposta en català → Avis patrocinat per la penicil·lina.		

Núm. → 91		
V.S.O → Holy cow!		TCR → 22:33
V.S.C → ¡Pero qué vaca es esa!		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Geogràfic (espècie d'animal)	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Mare que vaca!		

Núm. → 92		
V.S.O → She's a dairy queen.		TCR → 22:44

V.S.C → ¡Es la leche!		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → Aquesta té molta llet!		

Núm. → 93		
V.S.O → Make America gay again.		TCR → 22:47
V.S.C → - Que EE.UU. vuelva a ser gay otra vez.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (vida sociocultural)	Acudit complex	Substitució, substitució cultural
Proposta en català → Que els EUA tornen a ser gais.		

Núm. → 94		
V.S.O → I wonder how many immigrants have gone through her.		TCR → 22:58
V.S.C → ¿Cuántos inmigrantes / se habrán montado en ella?		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Sociopolític (vida sociocultural)	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Quants immigrants deuen haver passat / per les seues cames?		

Núm. → 95		
V.S.O → It looks like she's got a touch of the Zika.		TCR → 23:19
V.S.C → Parece que tiene un toque de Zika.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit visual	Traducció directa, calc
Proposta en català → Sembla que té el virus de Zika.		

Núm. → 96		
V.S.O → Lady Gaga drag		TCR → 23:42
V.S.C → “draGaga”		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit internacional o binacional	Retenció

		Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → “draGaga”		

Núm. → 97		
V.S.O → kind of risky couture.		TCR → 24:55
V.S.C → y alta costura arriesgada.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art)		Equivalent oficial
Proposta en català → alta costura un tant arriscada.		

Núm. → 98		
V.S.O → Got my titties on my chin,		TCR → 24:58
V.S.C → Tengo las tetas, la barbilla...		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → Tinc les mamelles fins al mentó,		

Núm. → 99		
V.S.O → cinch, pull and tuck, honey, that’s the T.		TCR → 24:59
V.S.C → Esto es pan comido y está chupado, cielo. / Ahí lo tienes.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit complex	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Cenyeix-te la roba i amaga’t / el pardal. El cafè està servit!		

Núm. → 100		
V.S.O → That’s a lace front wig, I believe.		TCR → 25:14
V.S.C → No sé si está peluca tiene entradas.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA

Etnogràfic (art i cultura)	Acudit visual	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → Aquesta perruca porta una bona malla.		

Núm. → 101		
V.S.O → Don't be a drag, be a McQueen.		TCR → 25:34
V.S.C → No seáis drags, sed solo una McQueen.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit que depèn del llenguatge	Traducció directa, literal amb poc canvis
Proposta en català → No sigueu drags, / sigueu una McQueen.		

Núm. → 102		
V.S.O → Pray an slay.		TCR → 25:42
V.S.C → Parte y reparte.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Passa i arrasa!		

Núm. → 103		
V.S.O → Painted for the Gaga.		TCR → 26:37
V.S.C → Creado por la Gaga.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → Amb una maquillatge de la Gaga.		

Núm. → 104		
V.S.O → Urine blonde is my screen name on Scruff.		TCR → 27:33
V.S.C → “Rubio orín” es mi <i>nick</i> en SCRUFF.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit complex	Retenció

		Substitució, substitució cultural
Proposta en català → Jo em dic “ros orina” en Scruff.		

Núm. → 105		
V.S.O → pleasers		TCR → 28:29
V.S.C → taconazos		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (objecte del dia a dia)		Substitució, substitució cultural
Proposta en català → talons d’agulla		

Núm. → 106		
V.S.O → No ifs, ands or butts about it.		TCR → 28:34
V.S.C → No tengo nada que objetar.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → No sóc un llepaculs / però aquest sí me’l llepava.		

Núm. → 107		
V.S.O → Marco-leptic		TCR → 28:55
V.S.C → “marcoléptica”		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit que depèn del llenguatge	Traducció directa, calc
Proposta en català → “marcoléptica”		

Núm. → 108		
V.S.O → on the edge of whore-y		TCR → 29:31
V.S.C → al borde del putiferio		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → a punt de fer-se puta		

Núm. → 109		
V.S.O → Oy, gevalt!		TCR → 30:02
V.S.C → - Y el relleno.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit sobre la cultura	Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → Brava, marieta!		

Núm. → 110		
V.S.O → little bit of a used-up Tina Turner		TCR → 31:08
V.S.C → llevaba algo muy utilizado / por Tina Turner.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit sobre la cultura	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → semblava una Tina Turner consumida.		

Núm. → 111		
V.S.O → Anna Karenina goes to Game of Thrones		TCR → 31:48
V.S.C → Anna Karenina en Juego de tronos.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit internacional o binacional	Equivalent oficial
Proposta en català → Anna Karènia de Joc de trons.		

Núm. → 112		
V.S.O → I'm wearing Poise right now.		TCR → 32:12
V.S.C → ¡Yo también llevo ese perfume!		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (objecte del dia a dia)	Acudit que depèn del llenguatge	Generalització Substitució, paràfrasi, obviant-ne el sentit
Proposta en català → Jo també tinc aquesta fragància!		

Núm. → 113		
------------	--	--

V.S.O → bustier		TCR → 33:04
V.S.C → body		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (objecte del dia a dia)		Substitució, substitució cultural
Proposta en català → bodi		

Núm. → 114		
V.S.O → As long as it's girth-y.		TCR → 33:33
V.S.C → Una salchicha bien gorda.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit visual	Substitució, substitució cultural
Proposta en català → mentre siga ben grossa!		

Núm. → 115		
V.S.O → I loved it from top to bottom, and everybody knows I love a bottom.		TCR → 34:15
V.S.C → Me gustó por delante y por detrás / y ya sabéis lo que me gusta por detrás.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit que depèn del llenguatge	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → M'agrada per davant i per darrere / i ja sabeu què m'agrada per darrere.		

Núm. → 116		
V.S.O → She fucking nailed it.		TCR → 34:40
V.S.C → Lo ha bordado, joder.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit internacional o binacional	Substitució, substitució cultural
Proposta en català → Ho ha clavat, xe!		

Núm. → 117		
V.S.O → I was left with a little drag blue balls with her.		TCR → 34:54
V.S.C → Al final me dejó con un calentón drag.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA

	Acudit que depèn del llenguatge	Generalització
Proposta en català → M'ha deixat drag-calent.		

Núm. → 118		
V.S.O → Milk it.		TCR → 35:09
V.S.C → Sácale toda la leche o saca todo el jugo.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
	Acudit visual	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → Muny tota la llet! O Treu-li tota la llet!		

Núm. → 119		
V.S.O → Con-drag-ulations		TCR → 37:01
V.S.C → Felicidadragues.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura i art)	Acudit que depèn del llenguatge	Traducció directa, literal amb canvis
Proposta en català → Felicidadrags		

Núm. → 120		
V.S.O → thumb wrestle		TCR → 37:14
V.S.C → pulso chino		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (cultura)	Acudit internacional o binacional	Equivalent oficial
Proposta en català → un torcebraç		

Núm. → 121		
V.S.O → This is not a Steve Harvey moment.		TCR → 38:39
V.S.C → Esto no es un momento a lo Steve Harvey.		
CATEGORIA ECR	CATEGORIA HUMOR	ESTRATÈGIA
Etnogràfic (art i cultura)	Acudit sobre la cultura	Substitució, paràfrasi, sense perdre el sentit
Proposta en català → No m'he equivocat com Steve Harvey.		